

Sindssygeanstalterne talte et andet Sprog. Taleren paaviste nærmere, hvorledes Drikkeondet selv i sin mildeste Form havde den fordærveligste Indflydelse paa den opvoxende Slægt, fra Fosteret i Moders Liv til Exemplets Magt under Opdragelsen. Hr. Wavrinskys Foredrag lønnedes med Bifald, især efter denne Udtalelse: »Naar Emancipationen skal føre til, at Kvinden optager alle Mandens Laster for derved at blive ligestillet med ham, da maa vi raabe »Vagt i Gevær« imod den. Den skal føre til Udryddelse af det daarlige og lægge ny Kraf i det gode hos Manden.¹⁾

Derefter fik Frøken *Hagmann* Ordet.

Det er icke fullt tio år sedan nykterhetsrørelsen i sin nuvarande form såsom absolut nykterhetsrørelse begynte i Finland.

Några dagar förrän jag reste från mitt hem voro landets nykterhetsföreningar samlade i Helsingfors till det sjette allmänna nykterhetsmötet. Sådana möten hållas hvarje sommar i någon af landets större städer och tjena till att sammanföra nykterhetsarbetarne från olika orter, för att diskutera och öfverlägga om huru arbetet ändamålsenligast bör bedrivas.

Jag kom på mötet att sitta bredvid den qvinna, som hos oss är en af de första och förnämsta arbetare i verksamheten för nykterheten. Hon berättade för mig, att då hon tillsammans med ett tiotal likatänkande grundade absoluta nykterhetsföreningen i Wasa, hon med misströstande blickar såg framtiden an. Då fick hon bud om att ett allmänt möte i nykterhets-saken skulle hållas i Åbo den o. den dagen. Hon beslöt genast att resa dit för att framlägga sina tankar om den absoluta nykterhetens nödvändighet såsom villkoret för nykterhetssträfvandets framgång, och hon reste.

En ung medicine doktor hade på vetenskaplig väg kommit till den slutsatsen, att rusdryckernas äfven måttliga användning mera skadar än nyttar menniskokroppen, och då han läste i tidningarna om det ofvannämnda mötet, reste han genast dit utan att säga sin familj någonting om hvar han for.

Han hörde den ofvannämnda qvinnan frøken Hellman från Wasa tala om deres absoluta nykterhetsförening i Wasa, han hörde andra framhålla samma tankar som hon om den absoluta formens nytta och nödvändighet. Han blef hänförd af, hvad han hörde, ty det var, hvad äfven han tänkte.

Det är denne man, doktor *Aksel Granfelt*, som sedan den tiden ledt nykterhetsrørelsen i vårt land.

Vi hafva nu nykterhetsföreningar öfver hela landet, till antalet mycket på andra hundra med nära 10,000 medlemmar. Af dessa föreningar bilda de allra flesta numera ett sällskap, som kallar sig *Nykterhetens vänner*, och har sin central i Helsingfors.

Sällskapets ändamål är helt enkelt att få rusdryckernas försäljning inskränkt till apoteken. För att uppnå detta mål söker sällskapet först och främst att inverka på den allmänna seden derhän att få rusdryckerna ur bruk så mycket som möjligt. Nykterhetsvännerna veta att ingen är född drinkare, utan att det är *dryckes-seden*, som skaper drinkaren, derföre vilja de hafva just *seden* bort. Derföre förbinder sig hvarje medlem

uti en absolut nykterhetsförening att icke vilja sjelf förtära eller bjuda åt andra rusdrycker såsom njutnings- eller näringsmedel.

För det andra söker sällskapet att inverka på lagstiftningen för att få en absolut förbudslag emot såväl svagare som starkare rusdrycker.

Arbetet bedrivs genom *föredrag*, som alla år föranstaltats öfver hela landet genom broschyrer, äfven några större arbeten hafva utkommit, tidningsartikler i dagbladen, samt egna tidsskrifter i ämnet.

Hvad lagstiftningen beträffar hafva nykterhetsvännerna härintill vunnit, att kommunerne sjelfva ega bestämma öfver försäljningsstälernas antal, och detta steg framåt är ingalunda litet. Detta har haft till resultat, att man i Finland under senaste året förspillt flera milljoner mindre på rusdrycker än före den nya lagens tillämpning. På senaste landtdag visade sig emellertid en reaktion i den allmänna stämningen i våra riksstånd. Doktor *Granfelt*, som representerade sin adliga ätt i Ridderskapet och Adeln, stötte denna gång på ett starkare motstånd än förut, och nykterhetens vänner hafva icke stora resultat att vänta af nu afslutade landtdag.

Af nykterhetsmännen har i Danmark har jag hört, att det hufvudsakligen är från de lägra samhällslagren nykterhetsrørelsen representeras. Samma förhållande eger rum i mitt fosterland. De högre stånden, de lyckligare, lottade, bära icke mycket på sig. Visserligen gifva de saken sin kärlek och entusiasim, men någon aktiv del i sträfvandet taga de öfverhufvud icke. Detta är icke att förstå såsom alls inga af de högre vore med, der är ett antal bildade män, som hvar på sin ort föra saken fram, studenter, filosofie kandidater, filosofie doktorer t. o. m. framstående vetenskapsmän samt qvinnor från de högre stånden, men dessa uttgöra dock en liten minoritet af sällskapet.

Icke alla qvinnor hafva fattat, att nykterhetsarbetet är tillika ett arbete för qvinnans sak, på samma gång det är för hela nationen.

Men instinktligt känna qvinnorna dock, att nykterhetsmännen äro deras och deras saks bästa vänner, och jag hoppas, att äfven nykterhetsmännen måtte känna, att komma qvinnorna en dag med i representationen, då är rusdryckernas sista stund slagen.

Man gik nu over til Redegørelse om *Fællesundervisningen*. Hr. Cand. *Trier* fremhævede stærkt dens Betydning, men for ogsaa at have Erfaring at støtte sig til, oplæste han et Brev fra en pensioneret Skolelærer,¹⁾ som omtrent i en Menneskealder havde haft med Børneundervisningen at gøre i en Landsby-skole, hvor Fællesundervisningen stadig har været den herskende. Hans Mening var, at Samundervisningen i Skolerne var Grundlaget for et senere Livs Renhed, og at Adskillelse i Skolerne førte til en Masse Udskejelser og Uvaner. Hr. Trier gik derefter over til at omtale Fællesundervisningen i de højere Skoler og nævnte tillige Askov udvidede Højskole, hvor Samundervisningen til Dato har givet de glædeligste Resultater. Derefter omtalte han de kvindelige Studenter og sluttede med at udtale Haabet om, at Fælles-

¹⁾ Dagen efter nedlagde Forstander *Eva Rothe* Protest mod Wavrinskys Udtalelser paa de svenske Kvinders vegne.

¹⁾ Dette meget indholdsrige Brev vil, om vi kan erholde Til-ladelse af vedkommende, blive trykt senere her i Bladet.